

אורות השבת

גליון מס'
843

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע
וממלכת התורה בעיר האבות שע"י רשת מוסדות "קול יהודה"



מנהל מערכת
הרב אברהם טריקי

פרשת השבוע
חיי שרה

עורך
הרב עוזיאל אדרי

דבר רב העיר שליט"א

מבחנה של רבקה

וְהָיָה הָעֵלְמָה הַיָּצֵאת לְשָׂאב וְאִמְרָתִי אֵלֶיהָ הַשְׁקִינִי נָא מַעַט מִמֶּיִם מִכְּדֹף
וְאִמְרָה אֵלַי גַּם אֶתָּה שְׂתָה וְגַם לְגִמְלִיךָ אֲשָׂאב הוּא הָאִשָּׁה אֲשֶׁר הָכִיחַ ה' לִבָּן אֲדֹנִי

(בראשית כה, מג-מד)

כיון שראה אליעזר שהיו מעשיה טובים דומים למעשה אברהם, שהיה בדיה השקתו – כשם שכתוב באברהם והוא עומד עליהם... וגם השקתה הגמלים כולם – כאברהם שנאמר יוקח נא מעט מים, ודאי שהקב"ה הצליח את דרכו. (מדרש רבה)

בנוהג שבעולם אדם המבקש לישא אשה, הרי שהוא בודק במכלול במעשיה במדותיה וצניעותה וכו', וכן הוא בודק בייחוס משפחתה ובפרט באחיה, כמו שאמרו 'הרצוה לישא אשה יבדוק באחיה משום שרוב בנים דומים לאחי האם'. אולם אליעזר בבואו לבדוק אשה ליצחק, לא בדק בה אלא מידה אחת בלבד – מידת החסד, והוא כור המבחן אשר הציב להצלחת שליחותו. ואכן בחר מיד ברבקה, הגם שגדלה בבית של עובדי אלילים, ואחיה היה לבן הארמי – אבי אבות הרמאים. וכל כך למה, מפני 'שהיו מעשיה דומים למעשה אברהם', ועל כן 'היא האשה אשר הוכיח ה' לבן אדוני', כמבואר במדרש שלפנינו. והיינו שיש במידת החסד כדי לחפות על כל הקלקולים הללו, יען כי 'הייחוס' כמו בדיקת 'אחי האם' נועדו כדי לגלות על אופי המדות המוטבעים בסבע נפשה של הכלה המיועדת, אך מי שנתברכה במידת החסד אינה צריכה כלל לגילוי או ראייה, מפני שמידה זו מוכיחה יותר מכל על סבעה ואופי מידותיה. תדע שגם אברהם אבינו ע"ה, גדל בבית של עובדי אלילים, ואביו תרח שכל מהותו היתה להחדיר כפירה בעולם לא היסס גם להשליכו לכבשן האש באור כשדים רק מפני שלא הלך בדרכו. ועם כל זה, אברהם אבינו ע"ה היה ההיפך הגמור ממורשת אביו, אשר מפעל חייו היה לפרסם את האמונה בבורא עולם, מפני שמידת החסד היתה סבועה בשורש נפשו עד כי היה לעמוד החסד של העולם. חה עומק המדרש, אשר הקיש את מעשה רבקה – למעשה אברהם אבינו: 'שהיו מעשיה טובים דומים למעשה אברהם'!

ברם המטיב להתבונן בעומק דברי המדרש הללו, יראה שעיקר מבחנה של רבקה לא היה בעצם עשיית החסד, אלא 'במאמץ' הנלווה אליו. וכה הם דברי הכתובים בתיאור מעשה החסד של רבקה (בראשית כה, סז-כ): 'ותרד העינה ותמלא כדה ותעל, וירץ העבד לקראתה ויאמר הגמלאני נא מעט מים מכרך, ותאמר שתה אדוני... ותכל להשקותו ותאמר גם לגמליך אשאב עד אם כילו לשתות, ותמהר ותער כדה אל השוקות ותרץ עוד אל הבאר לשאוב ותשאב לכל גמליו'. וברש"י (סז ד"ה וידן): 'לפי שראה שעל המים לקראתה'. ועיין ברמב"ן (סז) שדקדק מלשון הכתובים, שדוקא בפעם הראשונה המים עלו לקראתה, שכן כתיב 'ותרד העינה ותמלא כדה' ולא כתיב 'אשאב', אך בפעם השנית בבואה להשקות גם את הגמלים – כתיב 'גם לגמליך אשאב'. וראיתי בספר 'אזניים לתורה' להגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל שביאר בטוב טעם, שבפעם הראשונה כשיצאה לדלות מים לביתה, עלו המים לקראתה כדי שלא תסרח לשאוב מפני שהיתה צדקה. אך בפעם השניה כשביקשה להשקות את הגמלים של אליעזר, לא מעשה לה גם והיתה צריכה לשאוב מים כדי להשקותם, יען כי בעבור מצת החסד צריך להתאמץ ולסרוח, עכ"ל. ולחידוד הדברים יש להוסיף, כי במעלת החסד יש שתי בחינות: 'מצת החסד', ו'מידת החסד'. ואמנם 'מצת החסד' מתקיימת בעצם ההסבה שעושה עם חבירת, מכל מקום 'מידת החסד' המגלה על האופי ושאר מידותיו של האדם, נמדדת על פי שיעור 'המאמץ' שהוא משקיע בה, ופשוט שככל שהמאמץ גדול יותר – כך מתעצם הגילוי על שיעור קומתו. ואכן הרואה יראה שעיקר המבחן שביקש אליעזר לבדוק ברבקה היה לפי גדול 'המאמץ' שהיתה מוכנה להשקיע, ח"ש 'והיה העלמה הוצאת לשאוב... ואמרה גם אתה שתה וגם לגמליך אשאב היא האשה אשר הוכיח ה' לבן אדוני', יען כי להשקות עשרה גמלים עד גמר שתיתן (עיין רש"י שם ד"ה אם כל בשם התרגום 'ששתו די סיפוקן שזו היא גמר שתיתן'), טרחה מרובה היא עד למאד, והבן.

ודע שעיקר מתן שכרה של מצוה, הוא על פי מידת 'המאמץ' המושקע בעשייתה. ומרגלית יקרה מצאתי בספר 'דעת תורה' להגאון רבי יוחם ליבוביץ זצ"ל: 'אם יניח אדם על המאמצים כל המעשך דבר רב העיר במדור "אורות הכשרות"

דבר העורך

חיים של אור ושמחה

'אברהם זקן בא בימים', איתא במסכת בבא מציעא עד אברהם לא הייתה זיקנה, עמד וביקש רחמים וקפצה עליו זיקנה. שואל המהרש"א והלא כתיב כבר לפני לידת יצחק 'ואברהם ושרה זקנים', ועוד היה צריך לומר לכאורה 'בא בשנים' שהרי זיקנה ניכרת בשנים ולא בימים, ומדוע כפל פעמיים 'זקן' ו'בא בימים', וגם איפה הלילות וכי זיקנה ניכרת בימים ולא בלילות, מבאר ה'בן לאשרי' על פי החידושי הרי"ם 'השמים שמים לה' מאירים ברוחניות. 'והארץ נתן לבני אדם' להאיר אותה כמו השמים. ולפי זה 'בא בימים' אינו זיקנה אלא 'זקן' מלשון 'זה שקנה חכמה', ואצל אברהם היו כל חייו מלאים באור ושמחה של עבודת ה' וגם הלילות האירו כימים. וכמ"ש בזוהר 'בא בימים' "יומין שלימין".

בברכת אבות ואמהות

הרב **עוזיאל אדרי**

רב המרכז הרפואי "סורוקה"

וק"ק 'שבטי ישראל' שכונה יא' באר שבע

לוח זמנים שבועי

לוח הזמנים מדויק לבאר-שבע	יום א' 24.11.19	יום ב' 25.11.19	יום ג' 26.11.19	יום ד' 27.11.19	יום ה' 28.11.19	יום ו' 29.11.19	שבת קודש 30.11.19
עלות השחר	5:09	5:10	5:11	5:12	5:13	5:14	5:15
זמן סלידת המליין	5:15	5:16	5:17	5:18	5:19	5:20	5:21
הייתה - העק החמה	6:19	6:20	6:21	6:22	6:22	6:23	6:24
סיו"ק ק"ש לידת מביא	8:18	8:19	8:19	8:20	8:21	8:21	8:22
סיו"ק ק"ש לידת מביא	8:49	8:50	8:51	8:51	8:52	8:52	8:53
סיו"ק מפת קיש	9:42	9:42	9:43	9:43	9:44	9:44	9:45
חצות יום ולילה	11:27	11:27	11:28	11:28	11:28	11:29	11:29
מחצית הלילה	11:58	11:58	11:59	11:59	11:59	12:00	12:00
פליג המזרח	15:49	15:49	15:49	15:49	15:48	15:48	15:48
שקיעה	16:42	16:41	16:41	16:41	16:41	16:41	16:40
צאת הכוכבים	16:54	16:54	16:54	16:54	16:53	16:53	16:53

"שבת כבודיך"

המולד ביום רביעי בשעה 7:18 ו-7 חלקים.

ראש חודש כסלו בימים חמישי ושישי הבעל"ט.

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע:	חיי שרה
הפטרה:	והמלך דוד
כניסת השבת:	16:22
יציאת השבת:	17:13
רבינו תם:	17:46

אורות הפרשה

אליעזר, פרח באוויר עם הגמלים

ולרבקה אח ושמך לבן, וירוך לבן אל האיש החוצה אל העין, ויהי כראות את הנזם ואת הצמידים על ידי רבקה אחותו, ויאמר בוא ברוך ה' למה תעמוד בחוץ ואנכי פניתי הבית ומקום לגמלים (כד, כט-לא), ראשי תיבות "אלה הנזם ואת הצמידים" שם הקדוש הנקרא **בזוהר** (ח"א נא, א) "שם הדעת" היוצא מפסוק "את השמים ואת הארץ" (א, א), וצריך להבין למה מופיע בטעמי התורה הטעמים "זרקא מונח סגול" על התיבות "ואת הצמידים על ידי אחותו" שלכאורה המשמעות שלהם היא להפריד בין התיבות, הרי כל תיבות אלו מרמזים דבר אחד שם הקדוש "שם הדעת", מבאר **ה'בן לאשרי** שבא לרמוז על רמאותו של לבן הארמי שדיבר אחד בפה ואחד בלב, כלפי חוץ הראה כביכול דאגה רבה לאחותו, שכשהוא רץ לראות את האיש שנתן לאחותו תכשיטים יפים ויקרים כל כך, הוא מתכוון להצילה לבדוק שמא רוצה האיש למשוך את לב אחותו אחריו לדבר עבירה, וזה נרמז בתיבות **"ויהי כראות את הנזם"** גימטריה **"גער רבקה תני לב לא הלכד"**, הכוונה, להזהיר את אחותו **רבקה ולגער בה שימי לב** שלא תיפלי חלילה **ולא תילכדי** ברשת האיש הזר, אבל בקרב ישים ארבו ופעל מתוך מחשבת זדון להורגו אליעזר ולגזול את ממנו, ורק כאשר בא וראה את אליעזר פורח באוויר יחד עם הגמלים על העין, נתמלא פחד והתחיל מדבר עמו במילים רכות, כמו שכתב **במדרש ילקוט שמעוני** (ח"י שרה רמז קט) **"וירוך לבן אל האיש החוצה אל העין"** הלך לבן להמיתו אליעזר עבד אברהם, כיוון שהכיר בו אליעזר שמרוצתו לרעה הזכיר מיד שם קדוש ופרח והעמיד את עצמו והגמלים על העין באוויר שנאמר **"והוא עומד על הגמלים"**, בראות לבן כן הכיר בו שהוא צדיק ופתח ואמר **"בא ברוך ה' שהיה סבור שהוא אברהם"**, שאליעזר קלסתר פניו היה דומה לשל אברהם, וזהו שבא לרמוז בעל הטעמים להפריד בין התיבות בטעמי התורה **"זרקא מונח סגול"**, לרמוז על שתי כוונותיו של לבן הארמי הגלויה והסמויה שבגלוי רץ כאילו כדי להציל את אחותו אך בליבו חרש אוון וזמם להרוג את אליעזר ולגזלו.

לבן הארמי, נשמות רחל ולאה בפיו

ולרבקה אח ושמך לבן, וירוך לבן אל האיש החוצה אל העין, ויהי כראות את הנזם ואת הצמידים על ידי רבקה אחותו, ויאמר בוא ברוך ה' למה תעמוד בחוץ ואנכי פניתי הבית ומקום לגמלים (כד, כט-לא), כתב **במדרש רבה** (בראשית פ"ט, ז) **"ויהי כראות את הנזם ואת הצמידים על ידי רבקה אחותו, ויאמר בוא ברוך ה' למה תעמוד בחוץ ואנכי פניתי הבית ומקום לגמלים"** אמר רבי יוסי בן רבי דוסא כנען בן חם בן נח שנתקלל ארור כנען הוא אליעזר שהיה בכלל ארור, ועל ידי ששירת את הצדיק באמונה את אברהם אבינו יצא מכלל ארור ובא לכלל ברוך, ולכאורה תמוה איך יתכן שמפיו הטמא ומדיבוריו של אותו לבן הרשע עובד עבודה זרה **"ויהי כראות את הנזם ואת הצמידים על ידי רבקה אחותו, ויאמר בוא ברוך ה' למה תעמוד בחוץ ואנכי פניתי הבית ומקום לגמלים"** היה בכוחו להוציא את אליעזר מכלל ארור ולהביאו לכלל ברוך, מבאר **ה'ברכה משולשת'** שבפיו של לבן היה כוח הגדול והתקיף של נשמות הקדושות שהיו צריכים לצאת ממנו, נשמות בנותיו אמותינו הקדושות רחל ולאה ע"ה, שהיו אז עדיין כלולות בו והיו אצלו בשבי הקליפה הקשה של לבן, ועוד יש לומר שבאמת בגלל זה כאשר עמד לבן וביטל לעת עתה בכל אופן את העבודה זרה שלו שאמר **"ואנכי פניתי הבית"** את 'בית העבודה זרה שלו' כמו שפירש רש"י פניתי הבית מעבודה זרה, **"ומקום לגמלים"** שביזה את 'בית העבודה זרה שלו' כל כך שעשה את מקומה אורווה לגמלים מקום בשביל הגמלים, ממילא דיבוריו פעלו ועל כן היה אז רב כוחו של לבן להוציא בדבריו את אליעזר מכלל ארור לכלל ברוך, ועיין בספה"ק **שם משמואל** (להושענה רבה תרע"ו).

אליעזר, שמירה של שמות הקודש

ויהי כראות את הנזם ואת הצמידים על ידי רבקה אחותו, ויאמר בוא ברוך ה' למה תעמוד בחוץ ואנכי פניתי הבית ומקום לגמלים (כד, כט-לא), מבאר הצדיק מרעננה זיע"א **"לנו עם הנקודות"** גימטריה **"הוי"ה אלקים"**, הכוונה, על פי פירוש רש"י פניתי הבית מעבודה זרה, דיש לדקדק מהיכן ידע לבן שאליעזר מקפיד על עבודה זרה שלא תהיה בבית, עד שעמד ופינה אותה מהבית בשבילו, ויש לומר הנה אליעזר אמר לרבקה **"ומקום לנו ללון"**, ולכאורה תיבת **"לנו"** כמיותרת שהרי מובן מאליה שהוא בא ומבקש מקום ללון בשבילו ובשביל אנשיו וגמליו. ועל כן הבין לבן שמפאת היות אליעזר ואנשיו מאנשי בית אברהם שעמד וביטל את כל העבודה זרה של תרח אביו, אם כן בוודאי הוא ואנשיו מקפידים על עבודה זרה שלא תהיה בבית, ולכן הוסיף אליעזר בדבריו תיבת **"לנו"** לרמוז שאנחנו מקושרים לאברהם אבינו ויש עלינו תדיר קדושת ושמירת שמות הקודש **"הוי"ה אלקים"**, ועל כן פינה לבן את הבית מהעבודה זרה.

אורות הכשרות

מעשים טובים שהם בלא צער, ועל כף השני יניח מעשה קטן בצער, יכריע את כל המעשים הטובים. זה סוד גדול, עכ"ל. ומשנה ערוכה היא באבות (ה, ג) **"לפום צערא אגרא"**, ופירש הרמב"ם (שם): **"לפי מה שתצטער כך יהיה שכרך"**. ואמר שלא יתקיים מן החכמה אלא מה שתלמד בטורח ועמל וכו', אבל קריאת התענוג והמנוחה אין קיום לה ולא תועלת בה, עכ"ל. וכן חזר להורות בפסקין (הלכות ה"ח פ"ג ה"ד), וזה לשונו: **"אין דברי תורה מתקיימים במי שמרפה עצמו עליהן, ולא באלו שלומדים מתוך עידון ומתוך אכילה ושתייה, אלא במי שממית עצמו עליהן ומצער גופו תמיד ולא יתן שינה לעיניו ולעפעפיו תנומה"**, עי"ש. **ועתה צא ולמד מפרשת העקידה**, עד היכן מגיעה התביעה ל'תוספת מאמץ'. וזה הם דברי הכתוב (בראשית כב, י): **"וישא אברהם את עינו וירא והנה איל אחר אצחו בסבך בקרמו וילך אברהם ויקח את האיל ועלהו תחת בנו"**, וברש"י שם: **"בסבך, אילן. בקרמו, שהיה רץ אצל אברהם, והשטן סובבו ומערבבו באילנות"**. ויש להתבונן נוראות, מדוע היה צריך לסבך משמים את קרנות האיל כדי להקשות על אברהם להקריבו תחת בנו, וכי לא די בגילוי מסירות נפשו ועמידתו במסיון הגדול והנורא של עקידת בנו, עד שצריך להוסיף לנסותו בסבך האיל ברם אין לנו אלא ללמוד מכאן, שאין גבול לתוספת המאמץ הנדרש מהאדם בקיום מצות בורא!

וכנגד זה, שאם ענין וראה מה גודל שכרו של 'מאמץ' הקטן ביותר שכן ידועים דברי רש"י הנשגבים עה"פ (בראשית ט, כז) **"ויקח שם ופת את השמלה ושימו על שכם שמהם וילכו אחורנית ויכסו את ערות אביהם ופיהם אחורנית וערות אביהם לא ראו"**, ופי' רש"י: **"אין כתוב ויקחו אלא ויקח"**. לימד על שם שנתאמץ במצוה יותר מפת, לכך זכו בניו לטלית של ציצית, ופת זכה לקבורה לבניו. וכבר תמרה בעלי המוסר, הרי בכל מעשה המצוה, היו שם ופת שותפים מלאים, כפי שהתורה טרחה לתאר בפנינו, ואם כן מדוע נבדל שכם כל כך, עד כי בניו של שם זכו למצות 'ציצית' אשר שקולה כנגד כל המצוות, ואילו יפת לא זכה אלא לקבורת בניו... אתמהא! אלא שגם בזאת יאמר, שאין לנו אלא ללמוד מכאן, עד היכן מגיע שכרו של 'תוספת מאמץ', אשר מכפיל את שכר המצוה לאין שיעור ואין ערוך לעומת העושה את אותה מצוה ממש בלעדי אותו המאמץ!

וכן מצינו לעגלון מלך מואב שיצאה ממנו רוח המואביה – אימה של מלכות, בזכות שקם על רגליו בשומעו שם שמים יצא מפי אהוד בן גרא, כמבואר בדברי הכתוב בשופטים (ג, כ): **"ואהוד בא אליו והוא יושב בעלית המקרה אשר לו לבדו"**. ויאמר אהוד דבר אלהים לי אליך, ויקם מעל הכיסא. ופירש רש"י שם, בשכר זאת שקם לכבוד הקב"ה זכה ויצאה ממנו רוח, עי"ש. וכן מפורש בגמ' נזיר (כג, ב): **"אמר רבי יוסי ב"ר חנינא, רוח בת בנו של עגלון מלך מואב היתה"**. **וכעין** זה מצינו אודות קבלת מנהגותיו של משה רבינו ע"ה. שכן על הכתוב **"ויאמר משה אסורה נא ואראה את המראה הגדול הזה מדוע לא יבער הסנה"** (שמות ג, ג), מבואר שם במדרש תנחומא: **"רבי יוחנן אמר ג' פסיעות פסע משה, ריש לקיש אמר לא פסע אלא צווארו עיקם"**. אמר לו הקב"ה, מצערת לראות, חייך שאנלה עלך. מיד ויקרא אליו אלוהים מתוך הסנה ויאמר משה משה, ואמר הנני, עכ"ל. והדברים מופלאים תשגבים מבעתנו, וכי בשל 'שלוש פסיעות' שפסע משה או 'עקימת צווארו' לראות מדוע לא יבער הסנה, זכה משה להתגלות השכינה וקבלת כתר מנהיגות עם ישראל! ברם, הוא אשר אמרנו וכפולנו לעיל, שהמתאמץ אפילו בכל שהוא כדוגמת ג' פסיעות שפסע משה כדי להכיר את אלהותו יתברך שמו, זוכה למלכות!

בכיתוב אלוף ואבוק

הרב יהודה דרעי

הרב הראשי וראב"ד באר-שבע

בית הכנסת
שירות הרמב"ם
ליכר הרמב"ם ב"ש

מלכת דתורה בע"ה ואמת
ש"י רשת מוסדות "קול תורה"
השונות כל תורה ומורה
מיר המנחם רבי יחזקאל דרעי שליט"א

בשורה משמחת לאורייתא

בשמחה רבה הרינו מודיעים
כי עלה בידנו להרחיב את מעגל הלומדים
וניתן לקבל גמול כספי+נסיעות

בכולל בקר "שירת הרמב"ם"

בכיתוב הרמב"ם באר שבע

בימים א-ה מהשעה 10:00 - 13:15 ומיד תפילת מנחה

לפרטים נוספים: ר' סעדיה הי"ו 054-9788577

ברוכים הבאים לכבודה של תורה

אורות ההלכה

תשובות הלכתיות משולחנו של מורנו המרא דאתרא הגאון הגדול רבי יהודה דרעי שליט"א מהלכות שבת ויום טוב - ג'

ש. כיצד ניתן להכין חם בשבת.

ת. עלי התה גם כשהם מכונסים בשקיות, הינם מקלי הבישול. ועל כן אין לערות עליהם מים רותחים אלא מכלי שלישי (או להכניסם לתוך מים שנשפכו לכלי שלישי). וטוב להכין תמצית תה מערב שבת, כדי לצאת מכל חשש ופקפוק. אך גם בתמצית יש לשפוך תחילה את המים החמים לתוך הכוס ואחר כך יוסיף את מי התמצית. ואם היו מי התמצית חמים מותר גם לערות עליהם מים חמים.

ש. האם מותר ליתן פלח לימון או לסחוט ממנו אל תוך כוס תה חם.

ת. טוב ונכון להחמיר שלא יתן פלח לימון או לסחוט ממנו אל תוך כוס תה חם שהיד סולדת בו, מפני שדבר חריף מתבשל גם בכלי שני.

ש. האם מותר לתת שקדי מרק לתוך צלחת מרק חם או בסקוויט ועוגה לתוך כוס תה חם.

ת. לדעת מרן השו"ע אין בישול אחר אפיה, ועל כן מותר לספרדים לתת שקדי מרק לתוך מרק חם או בסקוויט ועוגה אל תוך כוס משקה חם. אך יש אומרים שיש בישול אחר אפיה, ולכן אין לתת שקדי מרק או בסקוויט ועוגה לתוך משקה חם שהיד סולדת בו אלא אם כן היה בכלי שלישי. והיינו שיערה את המשקה לתוך כלי שלישי, או את המרק לתוך הצלחת באמצעות מצקת, ואח"כ נותן לתוכו את דברי המאפה.

ש. האם מותר להוסיף מלח אל תוך התבשיל בשבת.

ת. הואיל ומלח הבישול המצוי בימינו כבר התבשל בתהליך יצירתו, מותר ליתנו לתוך מאכל מכל סוג שהוא, בין אם הוא נוזלי ובין אם הוא גוש מוצק. ובלבד שהמאכל הורד מהאש.

ש. האם מותר לפזר תבלינים כגון פלפל ופפריקה וכדומה אל תוך תבשיל בשבת.

ת. מותר לפזר תבלינים לתוך תבשיל רותח רק לאחר שהונח המאכל בכלי שני, כגון בצלחת או כוס. אך אסור ליתן תבלינים על התבשיל בעודו מונח על גבי קדירת הבישול, אפילו כשהורד מהאש. במה דברים אמורים כשהיה המאכל נוזלי במעט, אך כל שהיה גוש מוצק כגון בשר או תפוחי אדמה וכדומה, אסור לתת עליו תבלינים כל זמן שהוא חם, אפילו כשהוא בכלי שני, מפני שהחום שבתוכו אינו מתקרר בכלי שני ודינו ככלי ראשון. ויש אומרים, שהוא הדין בכלי שלישי, לפיכך יש להיזהר שלא לתת תבלינים ישירות אל תוך גוש מאכל חם, אלא על הרוטב שבצידו.

ש. "מנה חמה" - המוכנה לאכילה על ידי שמעדים עליה מים רותחים מערבבים ומכסים אותה לזמן מה, האם מותר להכינה בשבת.

ת. אמנם "מנה חמה" היא בגדר תבשיל המבושל כל צרכו, אך עדיין הכנתה כרוכה בכמה איסורי שבת: מלאכת בישול התבלינים שבתוכה, מלאכת לש ומגיס בערבובה, מלאכת הטמנה בסגירתה ועוד. ועל כן אסור להכינה בשבת. ולעת הצורך, יש להתיר את הכנתה באופן זה: יערה עליה מים רותחים לפני כניסת השבת ויערבב היטב, ובשבת מותר להוסיף עליה מים חמים מכלי שלישי.

ש. המברך על היין לפני הסעודה, האם פוטר יין שבתוך הסעודה.

ת. המברך על היין קודם הסעודה ושתה ממנו אפילו דרך עראי, הרי זה פוטר יין שבתוך הסעודה ואינו צריך לחזור ולברך עליו. ובלבד שהיה בדעתו לשתות יין בתוך הסעודה, או לחילופין שהיה רגיל לשתות יין בתוך הסעודה דאפילו בסתמא אמרינן כאילו היה דעתו לזה. ואין חילוק בזה בין שבתות וי"ט - לשאר ימות החול, אלא הכל תלוי בדעת המברך.

ש. ומה הדין בזה, כשהסעודה היתה במקום אחד.

ת. בירך על היין שלפני הסעודה במקום אחד והסעודה היתה במקום אחר, הרי זה צריך לחזור ולברך על היין שבתוך הסעודה, אע"פ שהיה היין לפניו בשעה שבירך ודעתו עליו וגם רגיל הוא לשתות יין בתוך הסעודה, מפני ששינוי מקום הוא כהיסח הדעת ודינו כמי שנמלך לשתות יין.

ש. האם צריך שיהיה היין שרוצה לשתות אח"כ לפניו בשעת הברכה.

ת. יש אומרים שצריך גם שיהיה היין שרוצה לשתות בתוך הסעודה לפניו בשעה שבירך, ואם לאו צריך לחזור ולברך אע"פ שהיה בדעתו בשעת הברכה לשתות יין בתוך הסעודה. אך לפי הנראה העיקר להלכה, שאין צריך שיהיה היין לפניו ודי בזה שהיה דעתו עליו.

דבר רבני הקהילות

הרה"ג שלמה ממזן שליט"א רב קהילה ורב "המרכז לבריאות הנפש" ב"ש "הארץ פנים לזולת בכל מצב"

"ותמת שרה בקרית ארבע" (כג') ממש כעת אברהם אבינו מסיים את העקידה ולפתע מתה שרה. אין ספק ששני אירועים אלו אחד אחרי השני מיד מביאים את האדם לידי צער וכאב, ובפרט כאשר מנסים מאברהם למנוע ממנו לקנות אחוזת קבר ובכל זאת אברהם מתייחס אליהם בצורה חיובית ואוהדת, והשאלה היא: הכיצד? מי מאתנו אינו נתקל מידי פעם באדם סר וזעף, המטיל אימה ומעכיר את כל האווירה מסביבו? גם אנשים אשר מטבעם אינם רגזנים ומרי נפש נקלעים למצבים כאלו בימים מסוימים ואינם כתיקנם, ובהם התרחשו אלו אירועים אשר הסעירו את רוחם, וזה יכול לקרות לכל אחד ולא רק לאחרים. אם נתבונן היטב, נבחין כי כל אחד מאיתנו מצא את עצמו אי - פעם בסיטואציה כזו כשהוא מהווה "מפגע סביבתי" בשל איזה מאורע שקרה לו והעכיר את יומו. במקרים כאלו תגובת הסביבה היא צפויה: וכי מה אנו אשמים שהאדם הזה נתון במצב של רוגז או צער? אולם תגובה הגיונית זו בדרך כלל נופלת על אוזניים אטומות של האדם הרוגז, קל להגיד - קשה לבצע, כאשר כל מעייניו של האדם נתונים לעוגמת הנפש שפקדה אותו באופן אוטומט הוא משדר עוינות, קרירות ודיכאון לכל הסובבים אותו. אך תורתנו הקדושה מלמדת אותנו, כי גם במצבים הקשים ביותר נתבע האדם להקפיד על יחס חיובי לזולת, איש אינו צריך להיפגע מהצרה שפקדה אותו. וכל המצוות שבין אדם לחברו קיימות גם כאשר מצב הרוח האישי הוא עגום וקודרני. ודבר זה מלמדנו אברהם אבינו אשר הוא חוזר מהעקידה והוא מוצא שאשתו שרה נפטרה ואז החיתים אשר יושבים בחברון מנסים למנוע מאברהם לקנות אחוזת קבר, בטענה שישנה תקנה בעיר שלא לתת אחוזת קבר לאיש זר. ואיך אברהם אבינו מתנהג במצב כזה של צער עמוק וכאב טרי אשר קורע את הלב? אברהם מתייחס לבני חת בצורה החיובית והלבבית ביותר כאילו לא קרה מאומה. ואפילו שאברהם ידע את כוונותיהם דיבר אליהם בכבוד רב והשתחוה להם פעמיים, ואל לנו לחשוב חלילה שאברהם רצה להחניף להם שלא תיתכן חנופה אצל האדם הגדול בענקים אשר בוטח בה' בכל ליבו, אלא ברור כשמש בצהריים שאברהם אבינו ע"ה התנהג איתם בדרך ארץ מפני שידע את החיוב וההכרח להתנהג כך.

הרב דסלר זצ"ל בספרו מכתב מאליהו ח"ד כותב: "והנה שעת אבלות הייתה, ומתו מוטל לפניו, עת מספד ובכי על אשת נעוריו שהוא היה טפל לה בנבואה, ואעפ"כ הבליג על צערו והתנהג עם בני חת הללו בדרך ארץ למופת, כי כלל גדול בדרך ארץ: מפני שאני בצער, לא צריך השני לסבול". ושורש החיוב הזה טמון בינו לאדם באשר הוא אדם. כל אחד משועבד לחברו לכבודו בכל הכבוד הראוי לאדם "כי חביב אדם שנברא בצלם" (אבות ו) וכן נאמר במשנה בגיטין (סוף פ"ה) ונפסק ברמב"ם (הל' ע"ז) "ושואלין בשלומם של עובדי כוכבים מפני דרכי שלום". אחד מגדולי ישראל שהצטיין במידה הזו וידע היטב לכבד את צערו העמוק בליבו ולהאיר פנים לזולת גם במצבים הקשים ביותר אמר כך: "פניו של אדם רשות הרבים הן ומי שמחמיץ פניו הרי הוא פבור ברשות הרבים" וכך נהגו גדולי האומה אשר חשו בעצמם מחויבות עצומה לכבוד הזולת (אפילו לנכרי וקל וחומר לישראל) כי הם ידעו שמדובר בחיוב ממש שאינו תלוי במצבי רוח ואפילו בזמני מצוקה, וכמו שהגמ' מביאה על רבן יוחנן בן זכאי שמעולם לא הקדימו אדם לשלום ואפילו נכרי בשוק. אם היינו מאמצים גישה חיובית זו בהארץ פנים ובדרך ארץ, חיינו היו נעימים הרבה יותר, ואם נשכיל להבין את הכלל שכתב הרב דסלר: "מפני שאני בצער - השני לא צריך לסבול" ובאמת ננהג כך עם הזולת, אז גם הקב"ה יתנהג עמנו כך.

בבית אבות ואמהות
הרב שלמה ממזן

גורל יהודי

במשך שלושימאות שנות קיומה של עירייתנו, בילקה שבצ'כוסלובקיה, לא אירע בה כל מקרה של המרת דת או נישואים מעורבים. מאז ומיורף הפרידה מחיצה בין יהודי העיריה לתושביה הגויים. קשה לדעת אם זה היה בזכות החינוך הטוב והקפדני שספגו בני העיריה, או מפני שנאת הגויים את היהודים, שהרחיקה אותם מהם.

רוב היהודים בבילקה התגוררו במרכז העיריה, משני צידי הכביש הראשי, אך היו כמה משפחות שהתגוררו בשולי העיריה ועסקו בחקלאות. הללו החזיקו משק ואת תוצרתו היו מובילים למרכז העיריה, ומוכרים אותה בדרך כלל ליהודים.

אחד החקלאים האלה היה ר' איציק הירש טייכמן. הוא היה אדם פשוט, אך יהודי יראשימים. כל אשר קיבל בחינוכו מאבותיו דאג לקיים, מצווה קלה כחמורה. אשתו נהגה מדי בוקר להוביל תוצרת חלב מהמשק אל בתי היהודים במרכז העיריה. לא אחת התלוננה גב' טייכמן על גורלם, שנאלצו לדור בסביבה גויית, הרחק מהמרכז היהודי.

בת יחידה הייתה לבני הזוג טייכמן, מרים שמה. הם תלו בה את תקוותם לגדלה כבת ישראל כשרה, והשקיעו בחינוכה ככל שיכלו. מרים, שנהגה להתלוות אל אימה בכל בוקר ולסייע לה בהבאת החלב אל בתי היהודים, הייתה נערה טובה ונאה, שזכתה להערכת כל רואיה.

יום אחד הבחינו הוריה של מרים כי דברימה מתחולל בקרבה. היא התכנסה בתוך עצמה, ואת חדות הנעורים תפסו תוגה ועצב. בשלב מסוים סירבה לצאת עם אימה לחלוקת החלב. הדיכאון השתלט עליה.

ר' איציק הירש ואשתו היו שבורים מאוד. הם ניסו לדובב את בתם בניסיון לגרום לה לספר את אשר מעיק עליה, אך מרים נשכה את שפתיה ולא דיברה.

פעם אחת, כאשר דחק בה אביה והתחנן לפניה לגולל את אשר על ליבה, פתחה מרים את פיה, ודבריה הנחיתו מהלומה נוראה על הוריה.

מול בית משפחת טייכמן התגוררה משפחה לא-יהודית ולה כמה בנים. הגדול שבהם היה בן גילה של מרים. הוא היה בחור גבוה ונאה, שרירי וחזק. הצעיר נתן את עיניו במרים. הוא חיפש עילות לבקר בבית משפחת טייכמן ולקשור שיחה עם מרים. לא אחר היום והצעיר אמר לה כי הוא רוצה - לא פחות - לשאתה לאישה. מרים נבהלה. היא הבהירה כי יהודייה היא וכי הדבר לא ייתכן, אולם הבחור לא הרפה. הוא פרש את רשתו לרגלי הנערה, עד שהלכה שבי אחריו. כל

פניני עונג שבת

הקדושה והטומאה כגלגל ענק

ויהיו חיי שרה כתברש"י שרה יותר גדולה מאברהם בנבואה שנאמר 'כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה', צריך להבין והלא שרה לא הגיעה להשגות הגבוהות של אברהם שחיבר את **'ספר יצירה'**, וכל שבילין דרקי נהירין לו. מבאר ה' **ברכה משולשת** בשם האריז"ל הקדושה והטומאה הם זה לעומת זה, העולם הוא כעין גלגל ענק חציו הימני מעלות הקדושה וחציו השמאלי הטומאה, נקודת המוצא בתחתיתו בו מתחיל האדם את עבודת בוראו בירידת נשמתו לעולם, אם ירצה יעלה בצד ימין במעלות הקדושה או חלילה בצד שמאל בטומאה, והנה הגלגל הזה בראשו הוא לא מחובר יש למעלה שתי קצוות מנוגדות קצה ימני שיא מעלות הקדושה וקצה שמאלי שיא הטומאה, ויש סכנה גדולה לצדיק להגיע לקצה הימני עליון, כי בקל יכול להרשיע ולקפוץ לצד הנגדי השמאלי של הטומאה כי הם סמוכים זה לזה, וזה מה שקרה ליוחנן כהן גדול ששימש בכהונה גדולה שמונים שנה ולבסוף נעשה צדוקי, ולעומת זה גם רשע שמגיע לקצה השמאלי העליון בקל יכול לעשות תשובה ולקפוץ לצד הנגדי הימני של הקדושה, כמו שקרה לרבי אלעזר בן דורדיא שהרבה להרשיע וקנה עולמו בשעה אחת.

והסו השטן מלפנינו ומאחורינו

מבאר המגיד מקוזניץ זי"ע **"והסו שטן מלפנינו ומאחורינו"**, היצר הרע הערמומי בתחילה בא לאדם ודוחפו **"מאחורינו"** ומסיתו לחטא, וכשמגיע ברשעותו סמוך לקצה העליון השמאלי בטומאה, אזי השטן מרפה ממנו ואדורבא עוצר ועומד **"מלפנינו"** ומונע אותו מלהרשיע הרבה שלא יגיע ממש לקצה כי שמא בקל יקפוץ לצד הנגדי הימני של הקדושה, וכן להיפך אצל צדיק בתחילה עוצרו ועומד **"מלפנינו"** מלעלות בקדושה, אך כשמתקרב סמוך לקצה הימני העליון של הקדושה, אזי דוחפו **"מאחורינו"** ומזרזו ומסייע בידו להתעלות עוד בקדושה כדי שיגיע לקצה למעלה, ומשם בקל לדחפו ולהפילו לצד הטומאה. ולפי זה נמצא שאברהם יותר גדול משרה כי היה נזהר והתחכם מלהתקרב סמוך לקצה העליון הימני, ועצר את עצמו לפני מקום הסכנה ולא לעלות יותר, אבל שרה המשיכה **"כחנוך"** ויתהלך חנוך את האלוקים ואינו כי לקח אותו אלוקים, כתב רש"י צדיק היה וקל בדעתו לשוב ולהרשיע, לפיכך, מיהר הקב"ה וסילקו והמיתו קודם זמנו, וכן גם כן אצל שרה שהעפילה לקצה העליון בקדושה והשיגה נבואה יותר מאברהם, אך הייתה בסכנה גדולה ובאמת אירע לה כמו חנוך ונפטרה קודם זמנה.

ציבור שוחרי התורה

פוזנץ לשיעור הפרתק של הרב הגדול חדרשן זנוזע פה ספיץ פרגליות

שלמה לוינשטיין

שליט"א

שיתקיים בעז"ה ביום ראשון כ' מרחשוון תש"פ

20:30 (24.11.19) בשעה

בישיבת "נתיב השבים" שבזי 17 באר שבע

לעילוי נשמת הרב יוסף שלמה טריקי זצ"ל

לעילוי נשמת הרבנית רחל טריקי ע"ה

בת סימני ז"ל

בת סימני ז"ל

בת סימני ז"ל

בת סימני ז"ל

בת סימני ז"ל

בת סימני ז"ל

בת סימני ז"ל

בת סימני ז"ל

בת סימני ז"ל

בת סימני ז"ל

אותה עת לא ידעו הוריה על הסערה המתחוללת בלב בתם האהובה.

מרים פרצה בבכי מר ואמרה להוריה: "ניסיתי בכל כוחי להסיח את דעתי ממנו, אך אינני יכולה. אם לא אוכל להינשא לו, טוב מותי מחיי".

הוריה של מרים שמעו את הדברים כהלומי רעם. הם ניסו לדבר על ליבה של בתם ולשכנעה לזנוח את השטות שאחזה בה, אך תחנוניהם לא הועילו. היא כבר החליטה להינשא לשכן הגוי.

בצר להם פנו ההורים אל רב העיריה, הרב נפתלי צבי וייס, שהיה אף הוא נרעש מהמקרה החמור, שמעולם לא אירע בעיריה כמותו. ר' איציק הירש התייפח לפניו כילד. "רבי!", זעק, "מדוע מגיע לי עונש כזה? אנא הצל את בתי!".

הרב ביקש להזמין את הנערה אליו לשיחה, ולאחר הפצרות רבות נעתרה ובאה. הרב תיאר לפניה את החרפה שהיא ממיטה על עצמה, על הוריה, ועל הקהילה כולה, והזכיר לה את אזהרת התורה "לא תתחתן במ".

הרב פנה אל מצפונה - כיצד תוכל להביט בפני הוריה אחרי דבר נורא כליכך? אך הנערה הייתה נחושה בהחלטתה ודברי הרב נפלו על אוזניים ערלות. לבסוף אמרה: "הפור כבר נפל, זה גורלי. אך דבר אחד אני מבטיחה: לעולם לא אמיר את דתי, אשאר יהודייה!".

כשהאב ובתו צעדו בחזרה לביתם כבר הייתה שעת לילה מאוחרת. הם לא החליפו מילה ביניהם. הרגשתם הייתה כי נפרדו דרכיהם.

כמה ימים לאחר מכן עזבה מרים את הבית. בחתונתה לא השתתפו הוריה ואיש מיהודי בילקה. בעוד הגויים חגגו את הצלחתם לצוד ברשתם נפש יהודית, היו הימים האלה ימי אבל להורים השבורים, והם נשאו את כאבם כל חייהם.

הזוג הצעיר בנה את ביתו באזור מרוחק של בילקה. מרים ילדה שלושה בנים. במרוצת השנים נפוצו שמועות סותרות. היו שסיפרו כי השניים מסתדרים יפה, אך היו שטענו כי בעלה הגוי נוהג אלימות במרים וכי היא מצטערת על המעשה הנמהר, אך כבר אין לה דרך חזרה.

באסרו חג הפסח תש"ד (1944) עלה הכורת על קהילת בילקה. כל יהודי העיריה גורשו אל גטו ברהובו (ברגסס), ובתוכם ר' איציק הירש טייכמן ורעייתו. כעבור שישה שבועות הועמסו על קרונות משא ונשלחו לאושוויץ.

בעודם נדחסים ברכבת לא האמינו יהודי בילקה למראה עיניהם. מלאים בקלגסים הונגרים הובלו מרים ושלושת ילדיה אל הרכבת והוכנסו אליה בכוח. נישואיה לבעלה הנוצרי כתריסר שנים לא הועילו לה, והיא נשלחה לאושוויץ עם כל היהודים.

כפי שהבטיחה כך קרה. היא נשארה יהודייה ומתה כיהודייה.

שבת שלום

